

Za ptáky do Belize

Jednou ze středoamerických “banánových” republik je i dvousttisícové Belize. Díky řídkému osídlení (skoro polovina obyvatel žije v Belize City) se příroda na některých místech ještě zachovala v podobě, která stojí za shlédnutí. Ale i tak jsou většinou cesty v Belize lemovány spíše plantážemi než “opravdovou” přírodou.

Do druhé nejmenší středoamerické země jsme se dostali ze severní Guatemaly. Cestou od hraničního přechodu Benque Viejo del Carmen až do hlavního města Belmopan (5 000 obyvatel) jsme zahlédli jen všudypřítomné volavky rusohlavé (*Bubulcus ibis*), káni *Buteo magnirostris* a jednoho luňce amerického (*Elanus leucurus*). Dál jel autobus až druhý den ráno a tak jsme vzhledem k nepřítomnosti kempu přespali na trávníku mezi vládními budovami (městečko spolu s nimi tvoří už jen autobusové nádraží, pár stánků s jídlem a několik domků).

Další den jsme dojeli autobusem po Kolibříčí dálnici (Hummingbird Highway) do města Dangriga. Po hodině čekání na další autobus jsem si uvědomil, že jsem poprvé v životě u Karibského moře a když jsem vyšel z autobusového nádraží, tak se ukázalo, že tam skutečně je. Za rohem. Po obloze se úchvatně prohánělo

několik fregatek vznešených (*Fregata magnificens*), pár desítek elegantních rybáků královských (*Sterna maxima*), racků atlantických (*Larus atricilla*) a pelikáni hnědí (*Pelecanus occidentalis*) si sušili peří na kůlech v přístavu. V přílivové zóně pobíhalo několik písíků amerických (*Actitis macularia*), potěšili i staří známí – kulici bledí (*Pluvialis squatarola*) a jespáci píseční (*Calidris alba*). Zanedlouho nám ovšem jel autobus po další hliněné dálnici, která vedla mezi citrusovými sady. Jen občas se objevil osamělý shluk dřevěných domků na kůlech. Dřevo je v Belize základním stavebním materiálem – v zemi s vysokou četností hurikánů by se ani nevyplatilo stavět z něčeho jiného. Vystupujeme v půli cesty mezi městy Dangriga a Independence u visky nazvané Maya Centre. Tvoří ji pár domků, obchod s potravinami (pár sušenek, pomeranče a banány) a velká reklamní tabule s jaguárem. Vítají nás aratingové naholíci (*Aratinga nana*). Odtud vede deset kilometrů červené lateritové cesty do konečného cíle našeho putování – přírodní rezervace Cockscomb Basin Wildlife Sanctuary.

Díky prosincovým teplotám jsme se pořádně zapotili. Cesta pokračuje lesem, ze kterého každou chvíli vyletí nějaký nový zajímavý ptačí druh, např. malinkaté pipulky *Manacus candei* a *Pipra mentalis*, tangary *Cyanerpes cyaneus* a *Euphonia gouldi*, holub krátkozobý (*Columba nigrirostris*), kardinálové *Saltator atriceps*, papežik černomodrý (*Cyanocompsa cyanoides*) či guan *Penelope purpurascens* nebo káně krátkoocasá (*Buteo brachyurus*). Na konci cesty je příjemný malíčkový kemp, informační centrum, minimuzeum a hlavně neomezená zásoba pitné vody, která se jinde v Belize musí draze kupovat. V informačním centru je k dostání několik knih (klíče na určování ptáků, brožurky o ochraně přírody v Belize) a na velké tabuli se každý den lze dočíst čerstvé informace o tom, jaké zajímavé zvíře bylo kde v parku pozorováno.

Za pár dní bude Silvestr a v kempu je kromě nás pouze jeden stan. Jedinou nepříjemností jsou muchničky, které jsou v tomto vlhkém prostředí jako doma. Mnohem příjemnější je ale fakt, že přirozené zapojení kempu do okolního prostředí umožňuje skoro přímo ze stanu pozorovat množství zajímavých živočichů - především ptáků a hmyzu. Ani to všechno nestačím zapisovat. Kolem vrčí kolibříci (např. *Phaethornis superciliosus* a *Pygmornis longuemareus*), o kus vedle pokouší své lovecké štěstí na první pohled podobní tyran *Myiozetetes similis* a *Pitangus sulphuratus*. Nápadní jsou vlhovci zpěvaví (*Dives dives*) a vlhovci obrovští (*Psarocolius montezuma*) – nejen svým vzhledem, ale i nepřeslechnutelnými hlasy. Z velké skupiny žlutočerně zbarvených menších vlhovců jsme zaznamenali pouze druh *Icterus mesomelas*. V severní části Střední Ameriky se vyskytuje přes třicet druhů střízlíků, jednoho u nejhezčích (*Henicorhina leucosticta*) jsme viděli i v Cockscombu. Pěkný zážitek nám poskytl velký hrabavý pták

hoko černý (*Crax rubra*). Slunce už zapadlo a v nastalém tichu působil skoro jako přízrak. Přistál na jedné ze spodních větví stromu rostoucího přímo uprostřed kempu a přes svou velikost s nečekanou elegancí přeběhl po skoro kolmém kmenu stromu do jeho koruny.

Les v rezervaci byl evidentně sekundární (ostatně najít ve Střední Americe primární prales je skoro zázrak) s neobvykle vysokým zastoupením palem a dekorativními stromovými kapradinami. Pozorovali jsme v něm většinou pěvce, řada druhů ale určitě zůstala neurčená – v hustém a nepřehledném podrostu jsme je mnohdy jen slyšeli. Působivý byl pohled na zářivě vybarvené tangary obojkové (*Phlogothraupis sanguinolenta*), zpěvné (*Ramphocelus passerinii*) a modré (*Thraupis episcopus*). Mezi další běžné druhy patřil zimující drozdec temný (*Dumetella carolinensis*), tangara rubínová (*Habia rubica*) a další druhy lesňáčků (*Parulidae*), zelenáčků (*Vireonidae*), mravenčíků (*Formicariidae*), hrnčířků (*Furnariidae*), tangar (*Thraupinae*) a tyranů (*Tyrannidae*). Dvakrát jsme také vyplašili lelka (nejspíše šlo o druh *Nictidromus albicollis*). Mohli jsme pozorovat i tukany žlutoprsé (*Ramphastos sulfuratus*), kteří se mimo jiné živí i mláďaty vlhovce obrovského v jeho velkých koloniích čítajících desítky párů. Kromě ptáků jsme sledovali i leguány zelené (*Iguana iguana*), drobné leguány rodu *Sceloporus*, také jsme často narazili na stopy jaguárů a tapírů (zde zvaných “horská kráva”), vyskytují se zde i ocelot, jaguarundi a puma, které místní obyvatelstvo přezdívá “rezavý tygr”. Nejpůsobivější byli samozřejmě kolibfíci, které mnohdy nejprve odhalil jejich vrtivý let. V lese jsme také často vyplašili tinamy větší (*Tinamus major*) a čačalaky hnědokřídle (*Ortalis vetula*).

V parku je snadné pohybovat se díky poměrně rozsáhlé síti stezek, které vedou v místech, kde se dříve těžilo dřevo. Chráněná oblast se nachází v jakémsi kotli sevřeném okolními kopci pohoří Maya Mountains a je protkána velkým množstvím potoků. Území bylo nejdříve prohlášeno za lesní rezervaci a v roce 1984 byl zakázán lov divoké zvěře, o dva roky později získalo statut přírodní rezervace. Podobně jako ostatní rezervace a národní parky v Belize je Cockscomb Basin Wildlife Sanctuary pod státní správou a na jejím managementu se významně podílí i Belize Audubon Society. Ta má na starosti také výchovu a propagaci ochrany přírody. (Na ochranu přírody si v Belize potrpí, při odjezdu ze země od každého návštěvníka vybírá 7.50 amerických dolarů na ochrannářské projekty.) Oblast byla dříve obývána mayským obyvatelstvem, od konce minulého století se v Cockscombu intenzivně kácelo. Bývalé dřevorubecké tábory (s pitoreskními názvy, např. “Go to hell camp”) už ale dávno pohltila džungle.

Na celé území o ploše asi 40 000 hektarů je působivá vyhlídka, na kterou se nám podařilo dorazit po uzounké stezce až těsně před setměním. Na jednu stranu byl krásný výhled do vnitrozemí a na Cockscomb Basin, na druhou stranu se na obzoru rozpínalo Karibské moře. V okolních keřích jsme sledovali velmi pěkně zbarveného kardinála černolícího (*Caryothraustes poliogaster*). Následující návrat za tmy však poněkud znepríjemnily trnité kmeny některých palem. Naštěstí svítíl Měsíc tak, že při jeho osvětlení se dalo lesem nejen jít, ale po návratu do kempu i číst.

Po čtyřech dnech v rezervaci se vracíme zpět do vesničky Maya Centre, u cesty sbírá potravu několik holoubků malých (*Columbina minuta*). Vedle dálnice stojí velký reklamní billboard jaguáří rezervace - Cockscomb Basinu. A tak vás asi nepřekvapí, že její provoz z části sponzoruje právě automobilka Jaguar.

Tomáš Grim

CIZOKRAJNÍ PTÁCI

Lenivky

Čeď lenivkovitých (*Bucconidae*) je řazena do řádu šplhavců (*Piciformes*). Zahrnuje 32 druhů, které obývají Ameriku od Mexika po severní Argentinu a Paraguay. Jedná se o ptáky menší až střední velikosti, kteří dosahují délky 14 až 30 cm a hmotnosti 30 až 90 g. Jejich příslušnost k řádu šplhavců je zdůvodněna zygodaktylní nohou se dvěma prsty dopředu a dvěma dozadu. Lenivky se vyznačují velkou hlavou, krátkým krkem a poměrně krátkým, silným a ze stran zploštělým zobákem se zahnutou špičkou. U kořene zobáku jsou viditelná štětinovitá pírka, tzv. vibrisy. Také křídla jsou krátká, na konci zaoblená. Ocas bývá dlouhý a hranatý. Jejich peří je měkké, jakoby načechrané, a na krku odstává. Převažuje hnědá, červenohnědá, šedobílá a černá barva s pruhováním a skvrněním. U mnoha druhů najdeme na hrudi černý pásek. Pohlaví jsou od sebe téměř k nerozeznání.

Velmi zajímavým druhem je lenivka černá (*Monasa atra*) ze severovýchodní části Jižní Ameriky. Měří 27 cm a má silný červený zobák. Celkově je šedočerná se světlejší spodinou těla a s bílými křídelními krovkami. Jako všechny lenivky se živí hmyzem, dalšími bezobratlými a vzhledem ke své velikosti i drobnými obratlovci. Potravu loví z keřů a stromů prudkými výpady (podobně jako naši lejscí) nebo střemhlavým letem. Při vyhlížení a lovu potravu sedávají na stejném